

معرفی موضوعات متفاوت پایان نامه های رشته طراحی پارچه و لباس دانشگاه هنر

رشته طراحی و چاپ نقش پارچه و لباس از جمله رشته های هنری کاربردی به شمار می رود که در ارتباط مستقیم با صنعت تولید پارچه و پوشاک است. از اینرو اساتید دانشگاهی سعی بر آن دارند تا روشهای پرورش ایده، نقش پردازی بر پایه آن و اجرای طرحهای نهایی به طوری که قابل استفاده در کارخانه های تولید پارچه و معرف فرهنگ، آداب و عقاید کشور باشد را آموزش دهند. البته سلیقه، دیدگاه هنری استاد و میزان شناخت او از مباحث هنری جهان و دانش او نسبت به مقوله طراحی نیز در این مراحل تاثیر مستقیم دارد زیرا با تکیه بر مجموع این عوامل امکان اداره دوره های آموزشی و تربیت طراحان جدید فراهم می شود.

در طول تاریخ قرنهای پیش از وجود دانشگاهها و شاخه شاخه کردن دانشها و تقسیم بندی رشته های هنری نیز، انسانها با تکیه بر ذوق و نحوه نگرش شخصی به جهان پیرامون و توانایی در ایجاد نقش و نماد، بر اساس دریافتهای شخصی و حسی و بدون آموزش به تزئین وسایل مورد استفاده و محیط زندگی خویش می پرداختند. امروز نیز آثار آنها سینه به سینه به هنرمندانی که در میان عشایر و یا در روستاها ساکن هستند منتقل شده و ما همچنان شاهد بافته ها، سوزندوزی ها و پارچه های چاپ شده ای هستیم که پیشینه نقوش آنها گاهی به هزاران سال پیش باز می گردد. نقوشی همچون گردونه خورشید یا چلیپا که باستان شناسان، قوم شناسان و نشانه شناسان کتابهای بسیاری در مورد خاستگاه و معنای آن نگاشته اند و ما همچنان آنها بر حاشیه گلیمها، زیلوها یا در بین سوزندوزیها مشاهده می کنیم.

بررسی نقوش تاریخی و نحوه قرار گرفتن آنها بر سطح بافته ها، از جمله دروس تخصصی رشته طراحی پارچه است که دانشجویان به اشکال گوناگون به مطالعه این مبحث می پردازند و گاه جهت تمرین ایده پردازی یا بهره جستن از آنها برای ایجاد طرحی جدید، این نماد های کهن را مورد استفاده قرار می دهند.

نقشهای باستانی در واقع تنها یکی از موارد مورد علاقه دانشجویان و طراحان است. در بین موضوعات انتخاب شده توسط فارغ التحصیلان می توان به چند نمونه اصلی اشاره داشت:

- موضوعات برگرفته از طبیعت، نظیر مطالعه نقوش برگرفته از گیاهان، نقش و نگار بدن حشرات یا جانداران دیگر و ایجاد طرحهای جدید ملهم از آنها

- بررسی نقوش تاریخی دوره های مختلف پیش و پس از اسلام و ایجاد کاربری جدید از آنها

- بررسی نقوش سنتی و فولکلوریک تمدنهای دیگر نظیر مصر، چین، مکزیک و ...

- مطالعه هنرهای مختلف سنتی ایران نظیر انواع سوزندوزیها، گلیمها، گبه ها، قالیها، زیورآلات استانها، هنرهای فلزی، چوبی، شیشه ای، منسوجات، خوشنویسی، سفال و سرامیک، بناهای تاریخی و شاهکارهای معماری و ... و ایجاد طرحهای جدید حاصل از این مطالعات

- استفاده از یادگارهای ادبی ایران و کاربرد آنها در طراحی پارچه و لباس نظیر: شاهنامه فردوسی، مثنوی مولانا، پنج گنج نظامی، منطق الطیر عطار و غیره ...

- مطالعه آثار هنرمندان معاصر کشورهای دیگر و الهام از طرحهای آنها جهت تزئین سطوح مختلف نظیر آثار پاپ آرت، کارهای کاندینسکی، آثار آگون شیله، گوستاو کلیمت یا هنرمندان سبک پست مدرن

- بررسی نمادها، اساطیر، عناصر چهارگانه و صور فلکی در هنر ایران و جهان و کاربرد آنها در طراحی نقوش جدید

- احیا شیوه های سنتی و از یاد رفته ایجاد نقش بر روی پارچه ها نظیر قلمکار و باتیک با رنگهای کاملاً گیاهی .

روشهای اجرای طرحها نیز به صورت بافت، انواع چاپهای دستی و نیمه صنعتی، انواع دوختها و یا اجرای طرح با گواش یا به کمک کامپیوتر بوده اند که در سالهای اخیر به چیدمان با ماده اولیه پارچه، طراحی لباس های مفهومی، طراحی همگام با حفظ محیط زیست یا طراحی سبز، توجه به بازیافت لباس های مستعمل، چاپ دیجیتال و دخیل نمودن هنرهای دیگر نظیر عکاسی در پیشبرد مراحل طراحی نیز برمی خوریم .

موضوعات یاد شده با رویکردهای مختلف در طی سالهای متمادی مورد استفاده دانشجویان گروه قرار گرفته اند، اما در طی سالهای اخیر نگاه جدید تری نسبت به مقوله طراحی پارچه و به طور کلی این ماده منعطف و قابلیت های آن در بیان مفاهیم، مشاهده می شود که ناشی از معرفی نگاه گسترده تر در جهان از سوی اساتید و سعی دانشجویان در شناخت بیشتر کاربردهای منسوجات است .

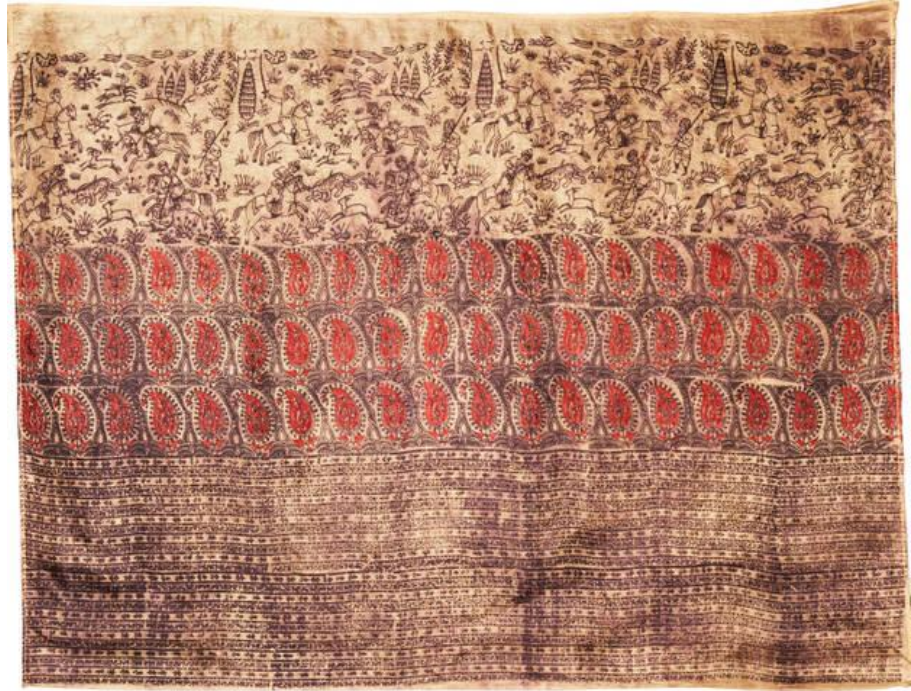
متأسفانه حتی در بین گروههای دیگر دانشگاهی نیز تصور نادرستی از توانایی های دانشجویان و فارغ التحصیلان رشته طراحی پارچه وجود دارد و نتیجه را گاه، تنها محصولات مورد استفاده در آشپزخانه یا اتاق خواب و نشیمن می دانند، در صورتی که پارچه ماده ای دارای قابلیت بیان ویژه است و در صورت نقوش بودن، برای ایجاد نقشهای آن می توان ایده های بیشماری داشت، از عمیق ترین مفاهیم پیچیده جهان گرفته تا ساده ترین اشکال موجود در اطراف ما که هر یک به نوبه خود نگاه موشکافانه می طلبد .

در این خصوص با همکاری اساتید گروه سعی بر آن داشتیم که علیرغم کاربردی بودن پارچه در بیشتر موارد، نگاه خود دانشجویان را نیز به سمت جنبه های بیان هنرمندانه آن سوق دهیم .

در اینجا جهت آشنایی بیشتر مخاطبان به معرفی نمونه های مختلفی از تقسیم بندی های موضوعی پایان نامه های دانشجویان گروه طراحی پارچه دانشگاه هنر می پردازیم .

در بین آثاری که به احیا شیوه های سنتی تزئین پارچه پرداخته اند، این نمونه ها حائز اهمیت هستند زیرا در یک کارگاه سنتی در استان اصفهان و با روش های کاملاً اصیل رنگرزی گیاهی انجام شده اند، در انتخاب پارچه نیز به مرغوبیت ابریشم و پنبه آن توجه ویژه ای شده است و لذا نتیجه بسیار مطلوبی حاصل شده است .

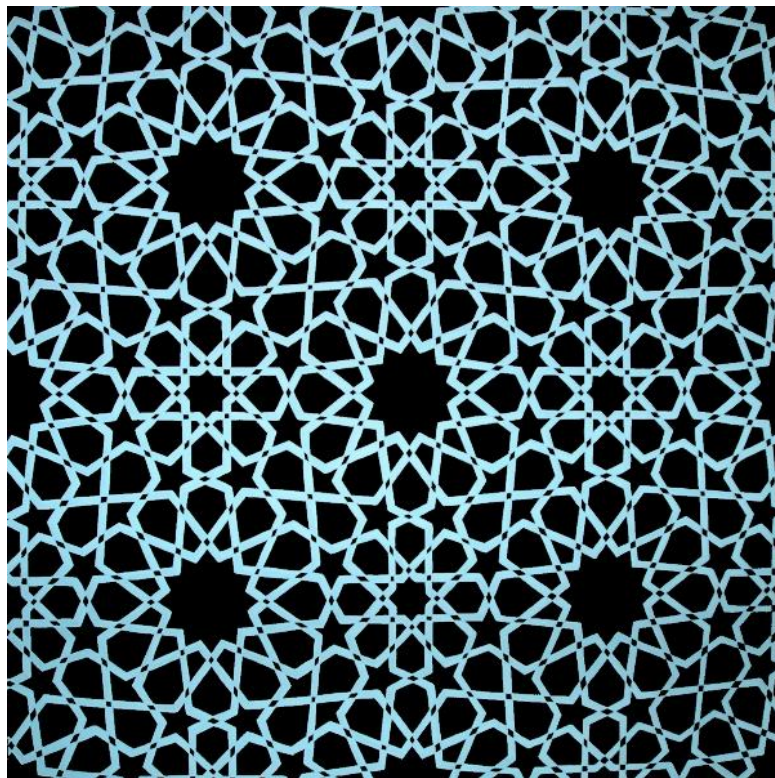

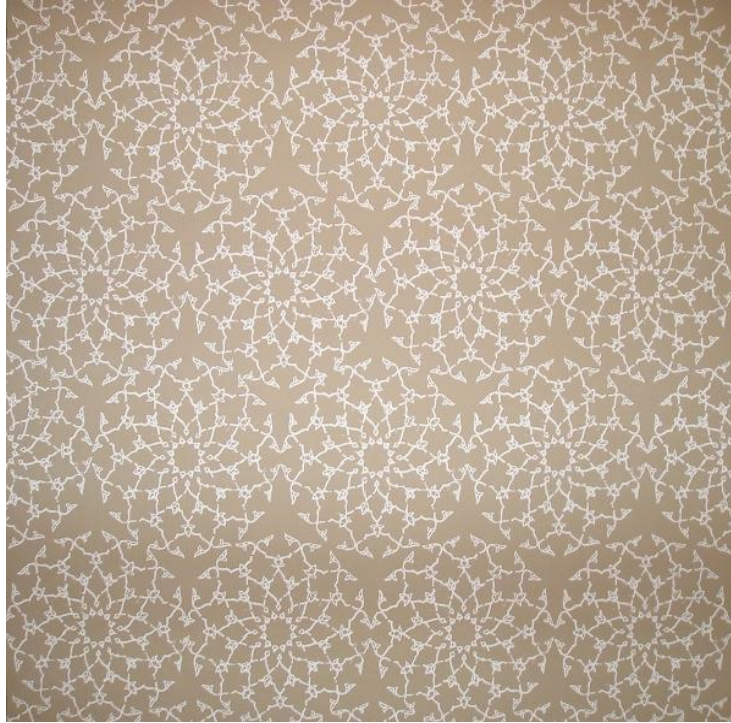
برای رنگرزی پارچه های قلمکار فوق ، از روناس ، پوست گردو ، نیل و انار استفاده شده و کاملاً تثبیت رنگ شده اند .

این محصولات در قطعه های روسری ، سفره ، پرده و رومیزی تهیه شده اند .

در ادامه به معرفی نمونه هایی از تاثیر معماری ایرانی در طراحی پارچه می پردازیم :

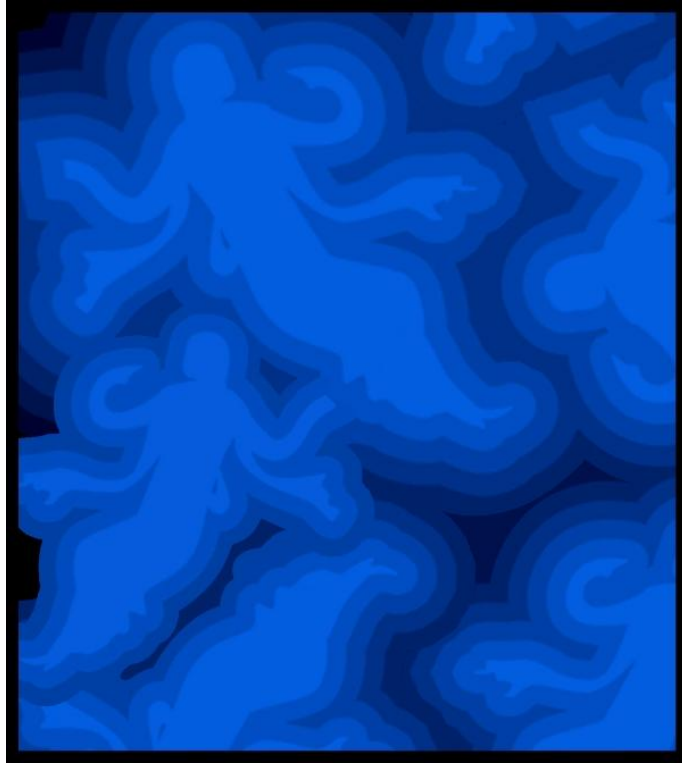
این پارچه ها با الهام از بنای مسجد جامع یزد ، رنگها و کاشیکاری های آن طراحی شده اند و برای مصارف دکوراسیون داخلی خانه و لباس اختصاص داده شده اند .

در نمونه های بعدی تاثیر نگاه شرق گرایانه ماتیس در طراحی مورد بررسی قرار گرفته است و نتیجه آن به صورت این طرح ها در آمده اند .

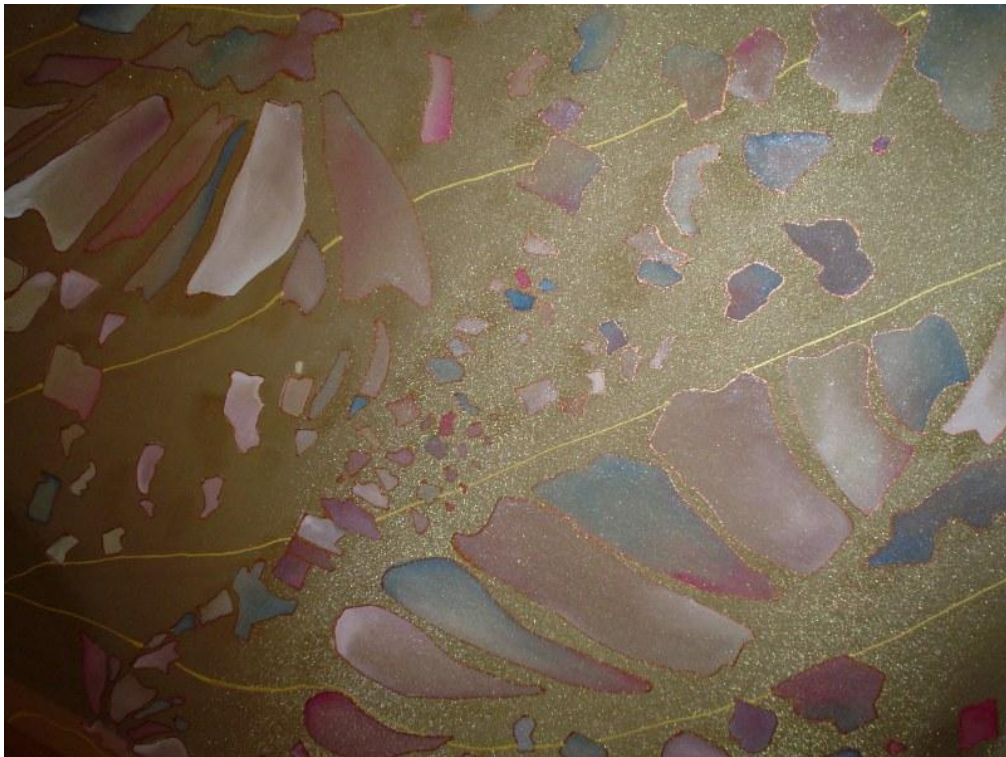
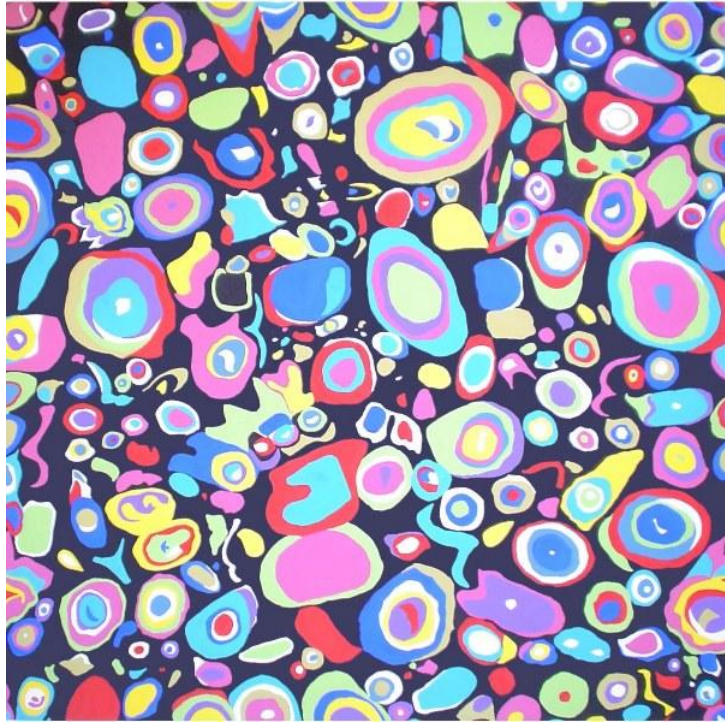
در انتخاب رنگها و نحوه پردازش خطوط سعی در مطالعه دقیق روش ماتیس شده است تا با نگاهی به نتایج آن ، سبک هنری ماتیس تداعی شود .

در این منسوجات و لباسها سعی بر دقت و تاثیر پذیری از طبیعت و جانداران آن شده است ، در این کارها حشراتی نظیر پروانه انتخاب شده اند تا ظرافت نقوش بدن آنها بر زیبایی طرحها بیفزاید :

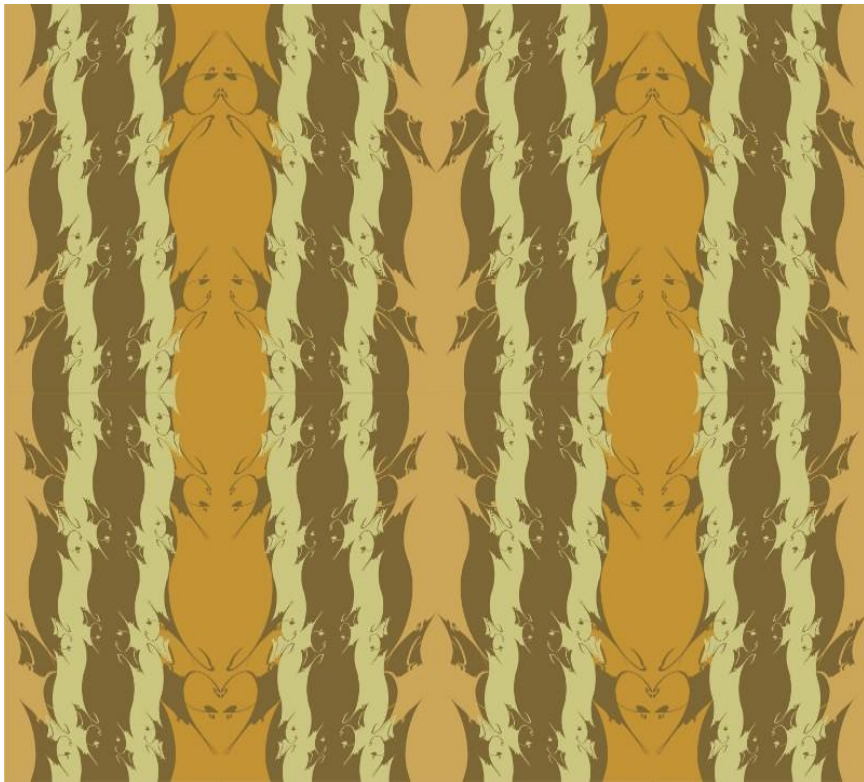

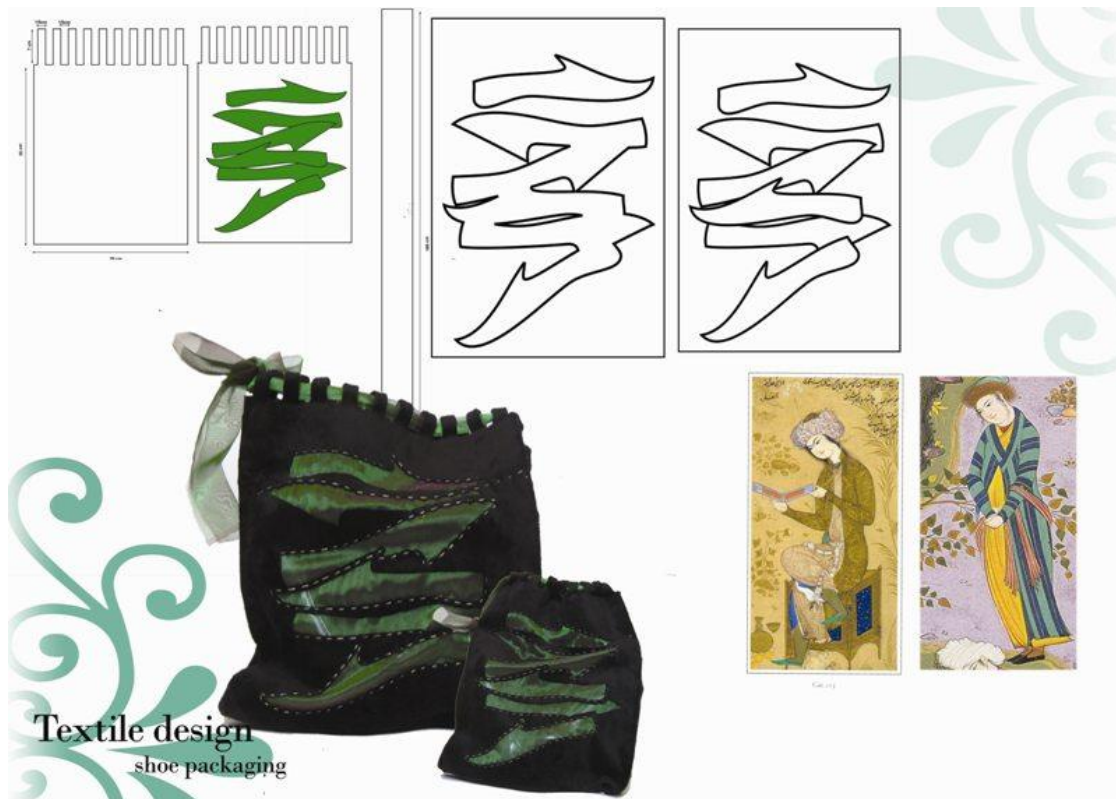
در مجموعه بعدی کارها، آثاری با طراحی خط (تایپوگرافی) و خوشنویسی ایرانی بوجود آمده اند که در خلق آنها طراحان سعی در پاسداشت هنر ایرانی داشته اند :

در این مجموعه نیز با نگاهی بر انواع پاپوش های دوره صفوی ، رنگ و طرح آنها ، محصولاتی کاملاً کاربردی و جهت بسته بندی کفش تولید شده است :

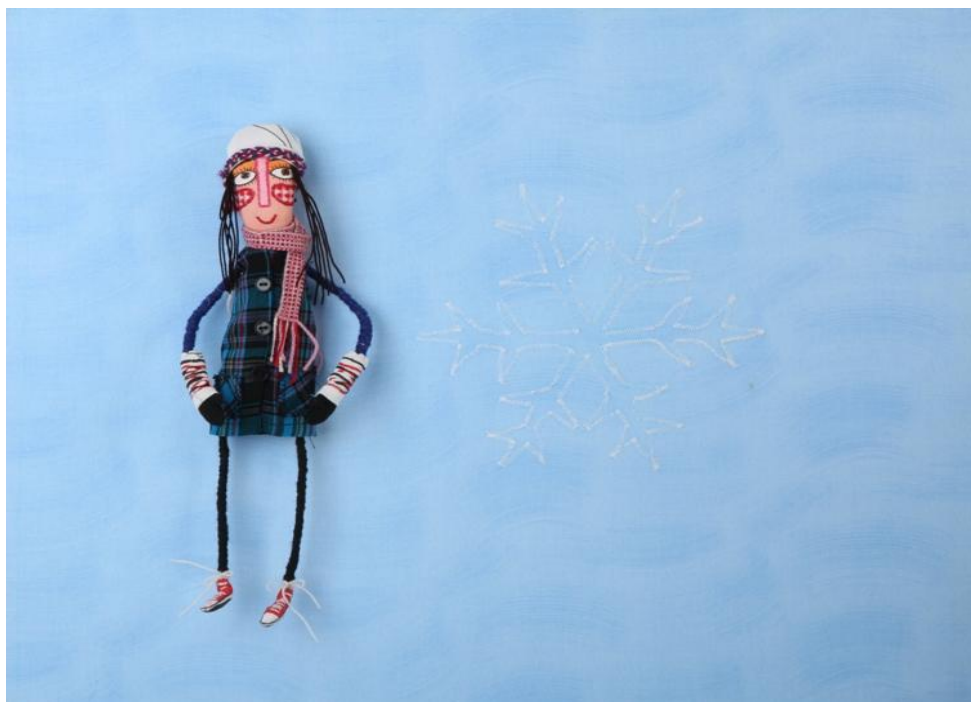
طرحهای بعدی جهت جلب توجه مخاطب به از بین رفتن محیط زیست و تشویق آنها به حفظ منابع طبیعی تهیه شده اند :

در خصوص لباسهای مفهومی نیز مثالهایی از کاربرد "در" و مفهوم عبور نور و گشایش، در طراحی پوشش ارائه می دهیم:

دانشجوی دیگری نیز حالات روحی مختلف خویش را در غالب عروسک های دستدوزی طراحی و اجرا نموده است که هر یک نمایانگر مکان و زمان آن حالت نیز هست :

لباسهایی نیز با یاد مکانهای مقدس زیارتی و سقاخانه ها بوجود آمده اند که کاملاً حالت نمادین دارند و طراح سعی در انتقال حس زیارت و ثبت مشاهدات خویش داشته است :

این تصاویر نمونه های بسیار کوچکی از مجموعه وسیع آثار هنری دانشجویان رشته طراحی پارچه هستند که جهت معرفی دسته بندی موضوعی پایان نامه های گروه ، انتخاب شده اند و هر یک حاوی مفاهیم عمیق یا ساده ای است که به شیوه ای متفاوت و با بیان خاص هنری خلق شده اند و بیننده را با دنیای وسیع طراحان پارچه و لباس آشنا می سازد .

امید است با توجه بیشتر و بها دادن از سوی دانشجویان ، اساتید و مسوولین دانشگاه شاهد موفقیت های بیشتر فارغ التحصیلان باشیم

بنفشه مقدم

عضو هیئت علمی گروه طراحی پارچه دانشگاه هنر